

РЕШЕНИЕ

№ 6815

гр. София, 15.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 43 СЪСТАВ, в публично заседание на девети април през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА

при участието на секретаря РАЛИЦА Г. НАКОВА
като разглежда докладваното от ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА Гражданско дело № 20231110162503 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени искиове с правно основание чл.26, ал.1, предл.1 и предл.3 ЗЗД и чл.55, ал.1, предл.1 ЗЗД.

Производството е образувано по предявен от Р. Б. К. срещу ***** обективно съединени искиове, както следва: 1/ за прогласяване нищожност на договор за гаранция № 4688605/04.01.2023 г., поради противоречие на закона и поради накърняване на добрите нрави и 2/ за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 50,00 лева, представляваща част от сумата от общо 239,40 лева - недължимо платена сума по недействителен договор за поръчителство № 4688605/04.01.2023 г., сключен между страните, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 14.11.2023 г. до окончателното изплащане.

В исковата молба ищецът твърди, че на 04.01.2023 г. сключил договор за паричен заем № 4688605 с ***** , по силата на който дружеството предоставило на ищеца сумата от 800,00 лева. Сочи, че в чл.4 от процесния договор било уговорено, че страните се съгласяват договорът за заем да бъде обезпечен с поръчител – две физически лица, поръчители (които следвало да отговарят на определени условия) или банкова гаранция в полза на институцията, отпуснала кредита. Поддържа още, че на датата на сключване на договора, между ***** , ищецът и ответното дружество бил сключен и договор за гаранция № 4688605, по силата на който ***** поело задълженията да обезпечи пред ***** задълженията на ищцата. Сочи, че съгласно чл.3, ал.1 от договора за поръчителство, възнаграждението се дължи в полза на поръчителя ***** , като ***** единствено е овластено да приеме плащането. Ищецът твърди,

че погасил изцяло задълженията по процесния договор, но твърди, че кредиторът не включва възнаграждението по договора за поръчителство към ГПР по договора за кредит, като стремежът му е по този начин да заобиколи и нормата на чл.19, ал.4 ЗПК. Пзовава се и на чл.22 ЗПК, вр. чл.11, ал.1, т.10 ЗПК, съгласно който договорът за потребителски кредит е недействителен, ако в същия не е посочен годишен процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя. Твърди още, че самият договор за предоставяне на поръчителство е изначално лишен от основание, тъй като по силата на посоченото правоотношение, в полза на потребителя не се предоставя услуга. Обезпечението е единствено и само в полза на кредитора *****, за което цялото възнаграждение е поето от потребителя. Навежда доводи, че договорът е сключен и в противоречие с разпоредбата на чл.138 ЗЗД. Сочи още, че договорът за предоставяне на гаранция е нищожен поради накърняване на добрите нрави и защото сумата, която е уговорена като възнаграждение, е в размер на повече от половината от сумата по отпуснатия заем. По изложените в исковата молба доводи и съображения ищецът обуславя правния си интерес от предявените искове. Претендира разноски.

В подадения в срока по чл.131 ГПК писмен отговор от ответното дружество се изразява становище за недопустимост, а по същество - за неоснователност на предявените искове. Твърди се, че неизпълнението на договорните задължения по чл.4 от договора за кредит са обусловили сключването на договора за поръчителство, като се излагат аргументи, че същият не е без правно основание и не противоречи на добрите нрави, както и че са налице предпоставките за възникването на дължимостта на възнаграждението на поръчителя. Оспорват се изложените от ищеца доводи по ЗПК да имат връзка с процесния договор за поръчителство, като се сочи, че нормите на ЗПК са относими единствено спрямо договори за потребителски кредити, какъвто поръчителството не е. По изложените в писмения отговор съображения, се иска отхвърляне на предявените искове и присъждане на разноски.

В първото проведено по делото открито съдебно заседание по искане на ищцовата страна съдът е допуснал на основание чл.214 ГПК изменение в размер на предявения осъдителен иск като същия се счита предявен за сумата от 239,40 лева.

Съдът, след като обсъди събраните по делото доказателства по отделно и в тяхната съвкупност, и като взе предвид становището на страните, приема за установено следното *от фактическа страна*:

От представения по делото заверен препис от Договор за паричен заем № 4688605 се установява, че на 04.01.2023 г. ищецът и трето за делото дружество ***** са сключили договор за потребителски кредит, въз основа на който на ищеца е предоставен кредит в размер на 800,00 лева, със срок на погасяване 12 седмици, с уговорена годишна лихва 40,00 %, ГПР 45,48 % и общо задължение 840,60 лв., състоящо се от размера на заетата сума и възнаградителна лихва за целия срок на договора. В чл. 4 от договора страните са уговорили, че заемателят се задължава в срок

от три дни, считано от датата на сключване на договора, да предостави на кредитора едно от следните обезпечения: 1) две физически лица – поръчители, които да отговарят на следните изисквания: да представят служебна бележка от работодател за размера на трудовото възнаграждение, като нетния им осигурителен доход е в размер над 1000 лв.; да работят по трудов договор без определен срок; да не са заемател или поръчители по друг договор за паричен заем, сключен с „Изи Асет Мениджмънт“; да нямат неплатени осигуровки за последните две години; да нямат задължения към други банкови и финансови институции или ако имат – кредитната им история в ЦКР към БНБ една година назад да е със статус не по-лош от 401 „Редовен“; да подпишат договор за поръчителство; 2) банкова гаранция в полза на кредитора за дължимите суми по договора със срок на валидност 30 дни след крайния срок на плащане на задълженията по договора; 3) одобрен от дружеството гарант, което предоставя гаранционни сделки.

От представения по делото заверен препис от Договор за предоставяне на гаранция № 4688605 се установява, че на 04.01.2023 г. между ищеца и ответника ***** е сключен договор, по силата на който ответникът ***** , като гарант, се е задължил да издаде гаранция за плащане в полза на ответника ***** , с цел гарантиране на изпълнението на всички задължения на потребителя, възникнали съгласно Договор за паричен заем № 4688605, както и за всички последици от неизпълнението на задълженията на потребителя, със сума покриваща главница, възнаградителна и законна лихва. В чл.3 от договора страните са уговорили възнаграждение в размер на 239,40 лв., което е платимо разсрочено заедно с вноските по договора за заем с размер на всяка вноска 19,95 лева.

По делото е изслушано и прието заключение на съдебно-счетоводна експертиза, което съдът кредитира като обективно, обосновано и компетентно дадено. Видно от същото е, че от извършената проверка в счетоводните документи на ответника, вещото лице е установило, че изплатените от ищеца суми на ответника по договора за гаранция са в размер на 239,40 лева. Вещото лице е посочило още, че ако при изчисляването на ГПР се вземе предвид размера на отпуснатия кредит, общоизплатената сума и срока на кредита, изчисления ГПР е в размер на 947,85 процента.

Други относими и допустими доказателства не са представени.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните **правни изводи:**

По исковете с правно основание чл.26, ал.1, предл.1 и предл.3 ЗЗД за прогласяване нищожност на договор за поръчителство:

На първо място, по повод обективизираното в писмения отговор възражение за недопустимост на предявените искове за нищожност, следва да се има предвид, че кредитополучателят винаги разполага с интерес да предяви иск за прогласяване на нищожността на договор, страна по който е същият, доколкото уважаването на предявените искове ще внесе правна сигурност в отношенията между страните, ще

избегне бъдещото неоснователно разместване на имуществени блага (плащането на недължими суми по нищожен договор) и/или ще бъде предпоставка за връщане на платеното по нищожните договори. За наличието на правен интерес, респективно за да е допустим предявен иск за прогласяване нищожността на определен договор, е достатъчно ищецът да е страна по договора, или по друг начин да е засегнат от договора, какъвто несъмнено е настоящият случай.

За неравноправния характер на клаузите в потребителския договор съдът следи служебно и следва да се произнесе независимо дали страните са навели такива възражения или не (*в този смисъл е решение № 23/07.07.2016г. по т.д. № 3686/2014г., I т.о. на ВКС*). Доколкото в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, за които съдът следи служебно по аргумент от т. 1 на ТР № 1 от 09.12.2013г., постановено по тълк.д. № 1/2013г. на ВКС, ОСГТК, нищожността на уговорките в процесния договор за кредит може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

В тежест на ищеца по предявения иск е да докаже при условията на пълно и главно доказване правопораждащите факти, от които черпи изгодни за себе си последици, а именно: че между него и ответника е възникнало облигационно отношение по договор за гаранция/поръчителство, в който е уговорено да бъде заплатено възнаграждение за поръчителя в твърдения размер, като в договора липса на основание, налице е противоречие на закона и накърнява добрите нрави.

За да бъдат осигурени ефективни средства за защита на потребителите е необходимо, когато се изследва въпросът за няколко договора, които са сключени със свързани лица и между свързани лица, съдът да изследва релациите в отделните договори не като отделни правоотношения, които са независими едно от друго, а като една обща икономическа дейност. От извършена служебно справка в Агенция по вписвания – Търговски регистър се установява, че едноличен собственик на капитала на ***** е заемодателят ***** . Следователно се касае за хипотеза на свързани лица по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ТЗ. Въз основа на изложените от заявителя фактически обстоятелства, ангажираните доказателства и наличните данни за хипотеза на свързани лица, съдът приема, че уговореното възнаграждение за предоставеното поръчителство представлява разход по договора за кредит, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите като индикатор за общото оскъпяване на договора за кредит – арг. чл. 19, ал. 1 и ал. 2 ЗПК. Този извод следва от дефинитивната разпоредба на § 1, т. 1 ДР ЗПК, според която „Общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално

застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Същевременно, при цялостния анализ на процесното правоотношение е видно, че сключване и получаването на сумата по кредита е било обвързано от предоставяне на обезпечение по договора от страна на кредитополучателя. Съобразно императивната правна норма на чл. 19, ал. 4 ЗПК, годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на Министерски съвет на Република България, което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50 % от взетата сума. Клаузите в договор, надвишаващи определените по ал. 4 размери са нищожни – арг. чл. 19, ал. 5 ЗПК. В настоящия случай сумата по договора за заем е в размер на 800,00 лева, а само възнаграждението по договора за гаранция, което е в размер на 239,40 лева, без да се включват останалите суми, формиращи ГПР. Видно още от заключението на приетата по делото и неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза е, че ако при изчисляването на ГПР се вземе предвид размера на отпуснатия кредит, общоизплатената сума и срока на кредита, изчисления ГПР е в размер на 947,85 процента.

Гореизложеното обуславя извод за заобикаляне на нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, поради което договорът е нищожен на основание чл.26, ал.1, пр.1 ЗЗД.

Предвид гореизложеното, предявените иски за нищожност на договора за гаранция се явяват основателни, поради което следва да бъдат уважени.

По иска с правно основание чл.55, ал.1, предл.3-то ЗЗД:

В тежест на ищеца по предявения иск бе да докаже при условията на пълно и главно доказване правопораждащите факти, от които черпи изгодни за себе си последици, а именно, че е предоставил, а ответникът е получил процесната сума, представляваща заплащане на възнаграждение за поръчител по договор за гаранция/поръчителство, без да е имало основание за извършване на престацията /поради недействителност на договора/.

При доказване на горното, в тежест на ответника е да докаже, че е налице основание за получаване и задържане на процесната сума, поради което не се дължи нейното връщане, респ. да докаже връщане на сумата.

Видно е от приетото по делото заключение на съдебно-счетоводната експертиза, което съдът кредитира като обективно, обосновано и компетентно дадено е, че изплатените от ищеца суми на ответника по процесния договор за гаранция са в размер на 239,40 лева.

Поради гореизложените изводи за недействителността на договора за предоставяне на гаранция, се налага извод, че сумата е платена при начална липса на основание за това, поради което ответникът дължи нейното връщане.

С оглед предходното, предявеният иск е основателен и следва да бъде уважен, ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска до погасяването на задължението.

По разноските:

С оглед изхода на делото и на основание чл.78, ал.1 ГПК право на разноски има ищецът. Видно от приложения по делото списък на разноските по чл.80 ГПК и доказателствата по делото е, че ищецът претендира и е направил разноски за държавна такса в размер на 100,00 лева и депозит за ССЧЕ в размер на 300,00 лева. С оглед предходното, ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на ищеца сумата от общо 400,00 лева.

Видно от приложения по делото договор за правна защита и съдействие, сключен между ищеца и Адвокатско дружество „Д. М.“ е, че същите са се договорили, че процесуалното представителство е безплатно – чл.38, ал.1, т.2 ЗА.

По отношение размера на адвокатското възнаграждение на процесуалния представител на ищеца, следва да се има предвид, че съгласно разпоредбата чл.38, ал.2 ЗА, изр.2-ро ЗА съдът е този, който определя размера на възнаграждението. Съгласно *определение № 29 от 20.01.2020 г. на ВКС по ч. т. д. № 2982/2019 г., II т.о. на ВКС*, когато с една искова молба са предявени от един ищец срещу определен ответник в обективно кумулативно съединение оценяеми искове, интересът, върху който следва да се определи минималният размер на адвокатското възнаграждение, е сборът от цената на всички искове. В конкретния случай сборът от цената на всички искове не надвишава сумата от 1000,00 лева, поради което минималното адвокатско възнаграждение, изчислено съобразно чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, е в размер на 400,00 лева. Това е така, тъй като делото не е от фактическа и правна сложност, и е приключило само в едно открито съдебно заседание. Тъй като по делото са представени доказателства, че адвокатското дружество е регистрирано по ДДС, върху горепосочената сума се дължи и сумата от 80,00 лева /20 % ДДС/. С оглед предходното, ответникът следва да заплати на адвокатското дружество сумата от общо 480,00 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявените от Р. Б. К., ЕГН ***** срещу *****, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: ***** искове с правно основание чл.26 ЗЗД, че сключения между страните договор за гаранция № 4688605/04.01.2023 г. е нищожен, поради противоречие на

закона и поради накърняване на добрите нрави.

ОСЪЖДА на основание чл.55, ал.1, предл.3 ЗЗД *****, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: ***** да заплати на Р. Б. К., ЕГН ***** сумата от **239,40 лева**, представляваща недължимо платена сума по сключения между страните и обявен за недействителен договор за гаранция № 4688605/04.01.2023 г., ведно със законната лихва, считано от 14.11.2023 г. до окончателното изплащане.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 ГПК *****, ЕИК ***** да заплати на Р. Б. К., ЕГН ***** сумата от общо **400,00 лева**, представляваща направени разноси по производството.

ОСЪЖДА *****, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: ***** да заплати на основание чл.38, ал.2, вр.ал.1, т.2 ЗА на *****, сумата от **480,00 лева с ДДС**, представляваща адвокатско възнаграждение за оказана безплатно адвокатска помощ и съдействие на ищеца по производството.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____